UNIVERSITETET
I OSLO

Norges forskningsråd
Pb 564
1327 LYSAKER

Dato: 15.01.2025
Deres ref.:
Vår ref.: 2025/1647 VIBEKAL

Forskningsrådets nye porteføljeplan for Energi og transport - UiOs innspill

UiO vil få takke for muligheten til å komme med innspill til utkastet til porteføljeplan for Energi og transport, og sender her et koordinert innspill. Under finner dere UiOs mest sentrale hovedpunkter, de mest sentrale hovedpunkter utdypet og et vedlegg med spesifikke endringer i teksten.

UiOs sentrale punkter

1. Bedre understreke behovet for uavhengig og sterk grunnforskning og betydningen av faglig kvalitet.
2. Styrke viktigheten av langsiktighet og behovet for ny teknologi som løsning på hovedutfordringene**.**
3. Sikre tilgjengeliggjøring av kompetanse og kunnskap til nye aktører via kandidatproduksjon, åpen forskning og tilsvarende
4. Ta inn behov for kunnskap om sosial bærekraft, sosio-økonomisk og sosio-grafisk ulikhet gjennom energiomstilling
5. Behovet for både disiplinær og tverrfaglig forskning for å løse utfordringer må komme tydeligere frem
6. Legge inn behov for rettsvitenskapelig forskning og utvikling av ny kunnskap

Hovedpunktene utdypet:

1. **Bedre understreke behovet for uavhengig og sterk grunnforskning og betydningen av faglig kvalitet.**
   Vi vil understreke behovet for og verdien av uavhengig og sterk grunnforskning som premissleverandør til politiske prosesser, målsetninger og fremtidige teknologiske skifter. Det er ofte i grunnforskningen den innovative forskningen oppstår, og det er ingen motsetning mellom grunnforskning og målene om å gjøre kunnskap relevant for samfunn, næringsliv og forvaltning. Videre er kvalitet i forskningen den sikreste måten å sørge for at kunnskapen vi utvikler er relevant for fremtiden.

Rektor

Postadresse:
Postboks 1072
Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Problemveien 7,
Lucy Smiths hus,
2.etg

Tlf: 22 85 50 50
E-post:
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

2. **Styrke viktigheten av langsiktighet og behovet for ny teknologi som løsning på hovedutfordringene.**
   Konkret på energifeltet er det tydelig at vi per i dag ikke har de teknologiske løsningene som skal til for å sikre ren og rimelig energi til alle, jf FNs bærekraftsmål. På dette feltet er det helt sentralt å forstå viktigheten av de virkelig lange linjene, og ny teknologi er hovedutfordringen ved å oppnå et faktisk netto-null samfunn på en sosial og miljømessig bærekraftig måte innen 2050. Det er derfor avgjørende at porteføljens virkemidler er tilpasset dette og bidrar til at det igangsettes strategisk grunnforskning av høy kvalitet; dette for å sikre at vi har relevant teknologi i pipeline for omstillingene som må skje utover på 2030- og 40-tallet. Brukermedvirkning for denne forskningen er mindre relevant, men det bør lages arenaer som bedrer kontakten mellom akademia og instituttsektor på den ene siden, og innovasjonsmiljøer og ny næring på den andre.

3. **Sikre tilgjengeliggjøring av kompetanse og kunnskap til nye aktører via kandidatproduksjon, åpen forskning og tilsvarende**
   Investeringene som gjøres gjennom Forskningsrådets porteføljer bør komme til bred anvendelse i samfunnet. Kunnskapen som generes og kompetansen som bygges må kunne tilgjengeliggjøres for alle relevante aktører. Kandidatproduksjon, åpen forskning og tilgjengeliggjøring av kompetanse for nye aktører er sentralt, og virkemidlene må utformes for å sikre dette.

4. **Ta inn behov for kunnskap om sosial bærekraft, sosio-økonomisk og sosio-grafisk ulikhet gjennom energiomstilling**
   Kunnskap om sosial bærekraft, sosio-økonomisk og sosio-geografisk ulikhet gjennom energiomstillingen vil være avgjørende for politisk aksept for omstillingen over tid. Rettferdighetsspørsmålet angår ikke bare prosess/at omstillingen er kunnskapsbasert, men også utfallet av selve omstillingen, dvs. fremtidens energisystem. Dette aspektet er svakt beskrevet i utkastet.

5. **Behovet for både disiplinær og tverrfaglig forskning for å løse utfordringer må komme tydeligere frem**
   Mange av utfordringene vil kreve både disiplinær og tverrfaglig forskning. Dette er ikke godt behandlet i utkastet. Det er viktig at virkemidlene og rammene i prosjektene tilpasses for å tillate dette uten at det går på akkord med kravene til kvalitet og dybde.

6. **Legge inn behov for rettsvitenskapelig forskning og utvikling av ny kunnskap**
   Innovasjonselementet er godt dekket i utkastet, men noen av de aller viktigste instrumentene for atferdsendring, nemlig **atferdsregulering og økonomiske incentiver,** er ikke omtalt i særlig grad. Det er ikke rimelig å forvente at nye, bærekraftige tiltak/teknologi skal være økonomisk lønnsomme fra dag 1 uten at det er hjulpet av politiske føringer. En slik formulering er til stort hinder for

det grønne skiftet, jf. insentivene ved innføring av el-biler. (punkt 2.3 avsnitt 4). Rettsvitenskapelig forskning og utvikling av ny kunnskap om institusjonelle rammer og virkemidler avgjørende for å nå målene.

Med hilsen

Svein Stølen
rektor

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter.

Kopi til:
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Det juridiske fakultet
Senter for utvikling og miljø

Saksbehandler:

Vibeke Alm